

Pretiulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu III.

Ori-ce inserate,
se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.
Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului
„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 87.

— Sibiu, Mercuri 29/10 Novembre. —

1880.

Luptele pe terenulu nationalu-economicu.

„Ori-ce poporu saracu, va fi si va remanea totudeauna sierbulu altoru popóra bogate.“ Acesta este unu adeveru, o axioma, de care sunt patrunci toti politici si toti economistii nationali moderni. Libertatea, adeverat'a libertate nu se póte castigá fara multa sciintia, fara unu gradu mare de cultura, éra sciinti'a si cultur'a mare cere avutia considerabila. „Nu ve adunati voue tesaure“, dice s. scriptura; dara totu acea scriptura adaoge indata: Nu vi le adunati, pentru-cá se vi la manance moliile, nici cá se vi le fure hotii, si mergendu mai de parte, nu vi le adunati numai cu scopu, cá cu ajutoriulu loru se ve tavaliti in desfrenari, se ve aruncati familiile in mii de tentatiuni si nefericiri, ci se considerati avutiile cá midiulóce pentru tóte scopurile sublimi ale omului. Cu câtu unu poporu se afla sub unu ceriu mai aspru, cu câtu despotismulu de orice natura ilu apasa mai tare, cu câtu este mai lipsitu de o cultura superiora, cu atât elu trebuie se alerge mai multu dupa avutii materiali, pentru-cá cu ajutoriulu acelora se se póta apará de asprimea climei cu vestmente mai gróse si mai multe, cu case mai bine facute, cu mancari mai nutritórie; pre langa acésta se aiba ce arunca si in saculu celu defundatu alu despotismului, se'i remana de ajunsu si pentru educatiunea si luminarea generatiuniloru tinere si june, pentru asigurarea pre câtu se póte a viitoriului loru, sustinerea scólei, bisericeii, asediamenteloru facatórie de bine si altele multe.

Tóte acestea scopuri ceru cá conditiune absoluta: cultivarea economiei nationale in modu scientificu, pentru ori-ce poporu ajunsu la cunoscinti'a de sine si a demnitatiei sale. Cu alte cuvante, fiacare poporu trebuie se pórtu o lupta necurmata pentru existenti'a si prosperitatea sa. Au fostu puçine acelea epoche in viéti'a, in trecutulu popóraloru Europei, in care lupt'a pentru existenta se fia fostu mai cerbicosá si mai desperata, decâtu este acésta ce curge in dilele nóstre. Acea lupta este adesea mascata sub forme diverse, precum: tractatu de comerci, tarife de vama, dreptulu corabierei pe riuri si pe mari, dreptulu de colonisare etc., totu atâtea cali, prin care unu poporu, unu statu se încérca se smulga, se stórca pre câtu s'ar potea mai multa avere materiala dela celalaltu, éra daca nu'i póte rapí pe cali de acestea piezisie si clandestine, perdiendu'si patienti'a, strimtoratu de fómee si golatatea milióneloru de proletari din tiér'a sa, se arunca cu resboiu asupra poporului vecinu.

Curatu in acésta situatiune se afla astadi Romani'a, Serbi'a, Bulgari'a. Sub cuventu, cá acelea popóra nu sciu se'si cultive pamentulu tieriei loru cum trebuie si cá n'au industri'a desvoltata, vinu alte popóra si se inbiie cu forti'a de dascalii ai loru intru tóte, éra daca ele nu voru se le primésca, amerintia cu invasiuni si cu tóte relele. Tóte certele diplomatice, ale caroru urme se coprindu si in asia numit'a Cartea rosii'a a ministrului de esterne br. Haymerle, n'au altu intielesu, decâtu numai pe acesta, resboiu national-economicu, resboiu de fómee si golatate.

Astadi idea'a ddieésca a nationalitatiei agita, turbura si involbura pe lumea européna si pe o parte din Asi'a. Candu dici nationalitate, dici legea naturei, si legile naturei sunt eterne. Éta inse, cá si ide'a nationalitatiei este degradata la conditiunea umilita de bucatarésa, destinata a satura pe milióne de flamendi si golani. Ce este adeca acésta persecutiune indracita a limbei si literaturii altoru popóra? Ce sunt acestea apucaturi de charlatani de a'si inpinge cu forti'a in casele si familiile altoru popóra productele literarie scrise in limb'a loru? Ce altu este inpunerea cu baioneta a unei limbi straine prin scólele altoru

popóra? Este atátu fómee câtu si rapacitatea miriadeloru de carturari sarantoci, literatii proletari, cari au invetiatu carte mai multa sau mai puçina in tiér'a loru, invétiá si acuma neinctatu, facendu'si prin urmare concurentia in tóte ramurile vietiei omenesci, in câtu nu mai incapu unii preste altii, nici barbati, nici femei, si asia se încérca se ésa precum esu roii din stupi, in càtrau vedu cu ochii. In tieri poliglote, locuite amestecat, cei mai tari dintre densii, mai incalca preste alte popóra conlocuitorie, candu cu ajutoriulu limbei privilegiate, candu cu alu religiunei, mai cu alu luxului desfrenatu si efemeiatu, adesea nerusinat si gretiosu.

Resbóiele national-economice sunt in acésta epoca la ordinea dilei, popóra intregi sunt amerintiate prin acelea nu numai cu perderea nationalitatiei si a limbei, ci cu perderea pamentului patriei loru. Toti barbati de stat, toti invetiatiu càti vedu mai departe decâtu numai pàna la nasu, se ocupa di si nópte cu studiulu acestei situatiuni fatale, si multi au ajunsu la convingere, cá odata batuti fiindu si saraciti de totu pe terenulu economiei politice si nationale, tóte tunurile lui Krupp si tóte miliónele de pusci Peabody si Henry Martini nu'ti mai folosescu nimicu. Ti-au storeu natiunea si poporulu de averi, ti-au suptu sangele din vine, precum ilu sugu vampirii si lipitorile? Acum nu'ti mai poti ridicá nici braciulu spre lovire si aparare. Apoi viéti'a intréga a poporului nu a fostu, nu este si nu va fi inca multu timpu altu-ceva, decâtu lupta de aparare pe viétiá pe mórte, in familia, in curte, la campu, tocma si la altariu. Au nu ni s'au rapitu si altariile cu ajutoriulu limbei grecesci si alu celei slavonesci? Au nu chiaru astadi o alta limba se încérca cu capulu in peptu se strabata la altariu, dreptu prin usile imperatesci, cele din mediulocu?

Tóte inpregiurarile ne invétiá cu voce tare si resunatória, cá ne aflamu in resboiu nationalu economicu din cele mai periculóse si cá de nu ne vomu apará umeru la umeru pe tóte terenele, prin labóre intensiva, mai pe urma nu ne va remanea altu-ceva, decâtu cá se luamu lumea in capu cu sutele de mii, éra ceilalti se remanemu sclavii altora in tiér'a nóstra. In Nrii urmatori vomu lasá se ne vorbésca unu barbatu de stat romanu, carele este o adeverata auctoritate in cestiunile nóstre national-economice, adeca onor. d-nu Jonu Ghica, mare proprietariu, senatoru, presiedente alu academieii.

Din Delegatiunile austro-unguresci.

In Nr. 84 arataseramu sumele cerute de càtra regimulu centrale sau cei trei ministrii comuni la ambele parti ale monarchiei, pentru coperirea speseloru comune; acelea erau 116.814,985 fl. v. a. ordinarie si estraordinarie, din care partea cea mai mare se cere pentru armata si marina, adeca 110.538,850 fl. Doue septemani delegatiunile au lucratu mai totu in comisiuni. Câtiva membrii din cei mai eminenti facura gura mare de câteva ori, sbuciumandu-se in totu modulu, cá se taie, anume din budgetulu armatei, nu cu sutele de mii, ci cu miliónele; se repeti din nou prea bine cunoscutulu refrenu, colind'a vechia a bieteloru popóra, cá uita-te, este vai de noi, ni se iau fetiorii in etatea cea mai buna dela ocupatiunile cotidiane, dela universitati si alte institute mari, dela professiuni si mai virtosu dela agricultura, ii infunda prin casarme si in alte garnisóne, ne mai ceru si bani cu sutele de milioane, cá se'i imbrace si nutrésca, cá se le cumpere arme si munitiuni, apoi se'i duca la macelu.

„Tóte bune si frumóse, aveti tóta dreptatea domniloru; dicu si eu intocma cá D-vóstra; dara ia me rogu se inchidemu acelea usi, se scótemu din sala, daca este cineva care nu se numera intre membrii delegatiunei; apoi á-vóstra domniloru, ómeni

de rangu si cavaleri, faceti bine si 'mi dati ici parol'a dv. de onóre, cá ceea ce veti audi in acestea vreo doue óre, nu ati auditu, si ce veti citi in acestea documente, nu ati cititu; apoi se votati mai departe.“

Camu asia vorbi generalulu comite Bylandt-Reidt ministru de resboiu, apoi invitandu mai antaiu pe delegatii austriaci, dupa aceea pe cei unguresci la câte o conferentia confidentiala, le descoperi si legá de sufletu mai multe secrete de stat, le dete nesce informatiuni, in câtu unora le steliau ochii la audirea loru; le demonstrá, cá cetatile si fortaretiele din Galiti'a, de càtra Russi'a, si cele din marea adriatica de càtra Itali'a, trebuie se se reparedie si adauge cu alte fortificatiuni din cele mai impuitorie, cá inse daca s'aru face tóte intariturile recunoscute de absolutu necesarie pentru securitatea monarchiei, atunci s'ar cere a se vota numai spre scopulu acesta pàna la 80 de milióne; asia dara daca pentru fortificatiuni se ceru astadata numai circa 4½ milióne, acésta este o suma minima, dela care dn. ministru nu se póte abate sub nici-o conditiune. Dupa acestea cei mai multi membrii si chiaru cei din opozitiune, se inblandira cá nisce miei.

Revelatiunile facute delegatiuniloru in confidentiala, remanu deocamdata unu secretu alu loru, daca secretu se póte dice aceea ce cunoscu mai multi de doi insi; popórale inse au se'si insemne de acuma, celu puçinu atáta, cá s'a recunoscutu necesitatea imperativa de a se lua mesuri energióse de aparare, atátu in contra Russiei, câtu si in contra Italiei.

In 4 Novembre delegatiunea austriaca tinu o siedintia publica, ale carei desbateri de si n'au ajunsu cu cele confidentiali, au avutu totusi câteva parti fórte interesante. Betranulu br. Hübner, fostu pe la 1859 ambasadoru in Paris, in dilele lui Napoleon III cu care avuse faimosulu conflictu de anulu nou, dupa care urem resboiulu din Itali'a, tinu astadata unu lungu discursu politicu, alu carui simburu este, cá monarchi'a austro-unguresca se se apropie din nou de Russi'a si dupace cu Germani'a este strinsu legata, se innoiesca aliantia tripla, dupa exemplulu celei din a. 1815, care a duratu pàna in a. 1850, éra de Franci'a se stea de parte; cá-ci de si guvernulu actuale alu republicei voiesce pacea in cugetu curatu, dara in anulu viitoriu se face alegere noua de presiedinte alu republicei, din care dupa tóte simptomele va esi invingatoriu Gambetta, care atunci va merge cu estremii, va incepe resboiu de vendetta contra Germaniei, va da focu Europei intregi cu atátu mai usioru, cá ideile republicane se propaga neinctatu si in unele tieri cu rezultate mari, prin tóte poporale Europei. In câtu pentru Orientu, br. Hübner e de parere, cá cestiunile orientali s'aru potea luá dela ordinea dilei.

Discursulu acelui vechiu diplomatu a produsu o straina mirare la maioritatea delegatiloru, numai conservativii de sistema vechia l'au aplaudatu. Trei din cei mai buni oratori se ridicara asupra lui si anume polonulu Grocholsky, vechiu amicu alu baronului, fresce plinu de ura contra Russiei, reflectá intre altele multe, cá adeveratulu statu revolutionariu in Europ'a este numai Russi'a, care ori-unde se amesteca, produce resturnaturi; deci Austri'a se se ferésca pre câtu se póte de Russi'a. Altii detera se pricépa lumea, cá monarchi'a austro-unguresca numai asia isi póte ascurá existenti'a si viitoriulu, daca va tineá umeru la umeru cu Germani'a. In fine respunde si ministrulu de esterne br. Haymerle, inse totu camu asia, precum respundeau si in Rom'a vechia augurii si haruspicii, sau cum respundu si in dilele nóstre cei mai multi ministrii de esterne, cá se intielegi ori ce'ti place din cuventele lor, sau tocma nimicu. Din tóte câte a disu baronulu Haymerle mai la intielesu, a fostu amiciti'a, ce dice esc. sa cá e bine a o cultiva cu Romani'a...

In aceleasi momente inse le veni scirea dela Bucuresci, ca diferentele dintre Romani'a si Russi'a s'au regulatu si ca Russi'a care in anulu trecut isi rechemase ambasadurulu dela Bucuresci, acum tramise in acea calitate pe principele Usuroff, era unu generalu rusescu dupace stetese mai multu timpu in capital'a Romaniei pentru inchiaierea definitiva a tuturor afacerilor de bani, liferatii si requisitiuni din anii 1877 et 78 a plecatu la Livadi'a spre a'si substerne raportulu seu pe temeulu bilantiului inchiaiatu, din care se vede, ca ambele staturi isi sunt datorie unulu altuia, mai multu Russi'a, dara si Romani'a are se numere celeia vreo 2 milioane ruble.

Pe 5 Novembre se pusese in delegatiuni la ordinea dilei in siedintia publica bugetulu armatei; se camu scie inse din comisiuni, ca in locu de milioane se voru sterge numai sute de mii.

Croati'a.

— Agramu, 6 Nov. Diet'a Croatiei se ocupa cu bugetulu patriei sale, pe care in desbaterile sale generali l'au si adoptatu cu majoritate preponderanta, ca-ci minoritatea a scadiutu la siepte membrii. Fericit'a Croatia, ca cu dieta autonoma, dispune ea insusi de bugetulu seu, care trece preste cinci milioane, pe care lu in parte cum scie mai intieptiesce la coperirea trebuintieloru tieiei, la infiintarea instituteloru de cultura, scole, universitate, academia de sciintie s. c. l.

Deputatii serbi din diet'a Croatiei interpelara pe esc. sa banulu Pejacevicu in caus'a congressului loru nationalu-bisericescu, carele de candu patriarhulu Ivascovicu si-a datu dimissiunea (de sila bucurosu?) si a fostu denumitu in loculu densului episcopulu Angeliculu administratoru, sta prorogatu si inchisu, fara a se sci adeverat'a causa a traganaiei. Banulu promisse deputatiloru serbi, ca va regula catu mai curendu inca si acesta afacere de mare inportantia. Ferice si de serbi ca au la cine a se adresa si dela cine cere, dela omu de sangele loru, de si nu de confessiunea loru, dara omu in totu respectulu dreptu si nepartinitoriu. De altumentrea este usioru de prevediutu, ca in acesta cestiune chiaru si banulu va avea dificultati. Este adeca prea bine sciutu, ca autonomiile bisericesci sunt forte reu vediute in unele cercuri din B.-Pest'a, si ca anume statutulu, de si alteratu in multe puncte, intemeiatu inse pe vechile privilegii si drepturi, produce mare mancarime de urechi, suna reu de totu, si se pare ca teologulu serbu Emilu Radic are totu dreptulu candu se teme de reu si mai mare. Preste totu este unu curentu forte periculosu pentru autonomiile bisericesci in acestu secolu, candu atati farisei in politica porta in gurile loru minciunose pe tota dio'a cuventulu libertate.

In 5 Novembre luandu-se in desbatere publica bugetulu instructiunei publice si alu culteloru, cativa deputati se ciocnira intre sine cu prea multa pasiune, ca-ci si croatii sunt rei la mania, dupa aceea budgetulu totu fu adoptatu intocma dupa proiectulu gubernului.

Sciri din Romani'a.

In diarele de dincolo cetimu urmatoarele:

— MM. LL. RR. Domnulu si Dómna s'au intorsu dela Jasi in capitala, Vineri diminétia, 24 Octobre curentu, si au luat resiedintia la Palatulu dela Cotroceni.

— Inaltu ordinu de di cãtra trupele dela Tiganesci si Romanu.

Ostasi!

Concentrarile si taberile de instructiune sunt astadi, principalulu mijlocu de a desvolta si de a da tarie numeróseloru trupe ce organizatiunea militara cere de a pune in actiune. Prinr'ensele numai siefii superiori, de tota trépta, invatia a cunósee si a avea de aprópe, in mana trupele ce comanda, si éra si prinr'ensele, trup'a dobandesce increderea si cohesiunea trebuintiósã si castiga, prin contactulu dilnicu, dragostea siefiloru, meniti a o conduce la indeplinirea datoriiloru sale cãtra Patrie.

Ostasi din taberile Tiganesci si Romanu!

Ati avutu ocaziune se ve convingeti insi-va de rezultatele dobandite in acestu anu; si mai cu séma voi dorobanti si calarasi, care, de si organizati numai semi-permanentu, ati sciutu, cu tóte acestea, prin rãvn'a si silinti'a ce ati aratatu, a ve infatisia intocmai ca trupele cele vechi, ati doveditu ca temeli'a poterei nóstre armate este pusa, si ca tier'a póte comptã pe institutiunile sale militare.

Inainte dara pe acesta cale, si Eu voui fi pururea mandru de a fi in capulu vostru, precum am simtitu cea mai viue satisfactiune constantandu in persóna, la diferitele exercitiuri marsiuri si manevre, adeveratulu progressu realizatu prin silintile vóstre.

Esprimu dara siefiloru si trupeloru domnéscã Mea multumire pentru zelulu si devotamentulu ce au desfasiuratu.

Datu in Jasi la 21 Octobre 1880.

Carol.

— D. I. C. Brateanu, presidentulu consilului ministriloru, min. alu lucrariloru publice si ad-interim la finantie, e numitu ministru definitivu alu finantieloru, conservandu presidenti'a consiliului.

— D. colonelu N. Dabija, este numitu ministru secretaru de statu la departamentulu lucrariloru publice.

— Principele Urusoff, noilu ministru alu Russiei, in Romani'a, va sosi in capitala pe la inceputulu lunei lui Novembre st. v.

— Principele Obolenski, comissarulu rusesu, a plecatu la Livadi'a. Intorcandu-se, se voru desface tóte afacerile relative la pagubele cauzate de armatele Russiei.

Republic'a Franciei.

Cã de doue septemani incóce poporul Franciei fu agitatu multu prin unu evenimentu, de care se intempla mai rar in vieti'a natiuniloru. Acela este: scóterea calugariloru dintóta Franci'a. Acela sórte o mai avusera calugarii in revolutiunea cea mare de inainte cu aprópe 90 de ani, cu adaosu inse, ca in acea epoca bogata de crudimi neaudite, multime de monachi platira profesiunea loru cu vieti'a. Incependu dela restauratiunea regatulu Bourboniloru in an. 1815 pana in dilele nóstre Franci'a se implu succesive éra si cu monastiri de cele mai variate profesiuni, nu numai sub titlu de reactiune religiósã, séu mai dreptu, clericala (ca nu este totu una), ci chiaru pe temeulu libertatii religiósã proclamate prin constitutiune.

Audiendu cineva cuvintele din urma póte se intrebare prea bine: Apoi dara aceea nu este libertate, ci mai virtosu tirania republicana, a nu lasã pe bietii calugari in buna pace, ca se lupte cu saraci'a loru si se róge pe Ddieu si pe toti santii lui pentru ertarea pecatelor lumei stricate si ratacite. Lucrul inse stã cu totulu altmentrea. Mai ántaiu ca monachi din Franci'a nicidecum nu aveau se lupte cu nici-o saracia, pentru-ca poporul francecu este multu mai religiosu de cátu e dedata lumea a'lu judecã numai dupa câte aude séu citește, anume din capital'a Franciei, prin urmare ori cáti calugari au fostu, ei au sciutu la cine se se adresadie pentru dotatiunile cele mai bogate si pentru infintiare de monastiri stralucite. Dara potestatea legislativa si gubernulu republicanu nici ca 'iau intrebatu mai de aprópe, care monastire câte averi au acumulatu si nu ia fostu ale secularisã, ci numai le-au disu: Eca legea tieiei pentru reuniuni si societati. Voiti se traiti in societate? Supuneti-ve la legile tieiei, marturisiti pe façia, care este scopulu insocirei d-vóstra, care ve este profesiunea si din ce cugetati se ve sustineti?

Respunsulu celoru mai multe societati calugaresci datu la acea provocare fu bruscu (inproscatoriu, infruntatoriu) preste mesura. Legea, séu mai exactu decretule din lun'a Martiu a. c. indreptate asupra calugariloru, sunt intemeiate pe legi mai vechi, date inse in adinsu la o parte de cátra guvernele monarchice de mai inainte.

„Nu aveti nici-unu dreptu se ne intrebati lucruri de acestea, voi mireni peccatosi, voi calcatori de cele sante. Noi suntemu organizati in societati religiósã in numele lui Ddieu si din voi'a lui prea inalta, legea lui Ddieu avem se o tñemu, éra nu legile vóstre misiei-loru, si de veti mai cutediã se ne infestati, se fiti anafthema si maranafta se nu aveti parte nici de vieti'a acesta nici de cea viitória.“ Camu in acestu tonu inca si mai brutalu respunsera calugarii; totuodata se incercara se castige pe episcopi si pe scanulu Romei in partea loru. Se incinsera apoi corespondentie si negotiari diplomatice; in acelasu timpu calugarii alergau din locu in locu pe la familii evlaviose, incercandu-se a le trage in partea loru si chiaru a le revoltã. Gubernulu incercã tóte cãile pacifice, le puse alternativ'a, ca séu se se supuna la legi, séu se ésa din tíera, anume acea multime de calugari, cari nici nu erau francesi de origine si nici naturalisati; li s'au pusu de câteva ori terminu dintr'o luna in alt'a. Tóte cu prea puñinu rezultatu. Nu numai iesuitii, pe cari a fostu mai usioru a'i scóte, dara si celelalte societati monastice, dominican, premonstrati (albi), capucini, franciscani, minoriti, redemptoristi, maristi, liguriani etc., s'au opusu mai multu séu mai puñinu incuindu portile si usile, fortificandu-le cu baricade; unii s'au si armatu, apoi au trasu clopotele intr'o dunga ca se le sara poporul intru ajutoriu; ici colea s'a versatu si ceva sange, inse numai la vreo doue locuri s'a facutu mórte de câte unu omu. Din poporu prea puñinu s'au ridicatu in ajutoriulu calugariloru si mai multu de aceia cari traiau dela monastiri, apoi o parte din femeii.

Asia patira calugarii in Franci'a.

Triumfu ??

(Continuare din Nr. 86.)

Partile cuventarei funebrele, care au servitu lui Ioachimu Munteanu si „Telegrafulu rom.“ de

pretestu bine venitu a me insultã si dehonestã, sunt acestea:

„Se invetiamu din vieti'a celoru morti a traí, si din mórtea loru se invetiamu si se ne dedamu a muri; dar nesciundu nici dio'a nici césulu curmarei firului dileloru nóstre, se vietuimu asia, ca se fimu totudeauna gat'a; se iubimu lumea si tóte ale ei, dar se nu ne lipimu de densele, sciundu ca tóte le lasamu si cu noi nu luamu, fara numai faptele cele bune, cari le-amu facutu; se vietuimu asia, ca murindu noi, numele nostru se nu móra, ci se remana altora spre exemplu si indemn u spre bine.“

„Daca vomu cercã, vomu aflã, ca repausatulu in Domnulu in multe privintie ne póte servi de indreptariu; elu, deregatori'a lui preotiésca cea cu multe greutati inpreunata in decursu de 26 ani o a implinitu ca unu bunu pastoriu sufletescu, ca unu adeveratu parinte façia de fii lui sufletesci; in blandetia, in rabdare, si in ceea ce dice scriptur'a: „purtati sarcin'a unulu altuia si asia veti plini legea lui Christosu.“ In decursulu preotiei si pastorei lui de 26 ani nimenea din fii lui sufletesci n'au avutu cauza de a se ridicã asupra lui cu celu mai leganatu cuventu de nemultumire; elu cu poporeniului lui a traitu in pace si in linisce, éra cu confratii lui — pana candu acestia au fostu in vietiã — in cea mai buna intielegere; elu in deregatori'a lui preotiésca a lucratu si a facutu tóte, la câte au potutu ajunge poterile câte si cari si le-a potutu agonisi dupa inpregiurarile timpului in care a traitu; si daca cineva, in ori-ce stare se va aflã, face atãta cátu póte, apoi acela a facutu destulu, pentru-ca nici Ddieu nici ómenii nu potu cere, ca cineva se faca mai multu de cátu póte. Daca inse dà Ddieu, ca urmatorii celoru mai betrani se fia mai partiniti de sórte si de inpregiurari, se'si castige mai multe sciintie si cunoscintie, se fia indiestratu cu mai multe poteri sufletesci, dupa cum este dorinti'a si nisuinti'a tuturoru, si dupa cum cere trebuinti'a timpului in care traimu; apoi aceia se nu se uite de susu la cei mai nepotintiosi, la cei mai betrani, ci din potriava, se le fia si se le sara acestora intr'ajutoriu, se le fia spriginitori, se'i cinstésca si se'i crutie, si apoi venindu rendulu si la ei, se caute si se lucre si ei spre binele publiculu mai multu, se lucre si se faca si ei atãta cátu potu, dupa poterile loru mai multe si mai mari.“

„Vinu acum iubitoru ascultatori la alta inpregiurare. Éta comun'a acesta de Ddieu binecuvantata petrece acum la mormentu pe alu treilea preotu.“

„In decursu de 4 ani ati petrecutu la mormentu trei preoti, trei pastori sufletesci, fii nascuti si facuti din mijloculu domni'a vóstra; din sinulu acestei comune acum nu mai aveti nici unulu; mai aveti unu preotu, bunu preotu, dara acesta nu e din sinulu d-vóstra, e strainu; nu strainu in altu intielesu, ca acum e alu d-vóstra, ci intr'atãta strainu, precum am disu, ca nu e nascutu din sinulu d-vóstra, nu l'ati facutu d-vóstra, nu l'ati crescutu d-vóstra, altii l'au crescutu, altii l'au facutu si d-vóstra l'ati luat si facutu gat'a.“

„Acum in loculu repausatulu in Domnulu ve trebue preotu; aveti óre d-vóstra omu pregatitu spre acesta din sinulu d-vóstra? dupa cum cunosc eu inpregiurarile, trebue se dicu ca nu aveti. Vedeti iubitoru! pana candu d-vóstra aru trebui se aveti mai multi tineri invetiati si pregatiti din sinulu d-vóstra, ca nu numai se aveti pentru trebuinti'a d-vóstra, ci d-vóstra se fiti in stare a dá si altora; éta si acum totu altii voru trebui, se ve dea d-vóstra.“

„Óre nu este acesta o umilire si o scadere pentru o comuna ca Gur'a-riului? Ba dá, asia este! Si de unde vine acesta? Vine de acolo, ca d-vóstra nu ve dati copii la scóla, la invetiatura si mai inalta, precum facu altii, póte mai seraci de cátu d-vóstra.“

„Vedeti iubitoru, celu repausatu in Domnulu si in privinti'a acesta v'a lasatu buna pilda. Elu pe lãnga tóte strimtorile si greutatile vietiei, pe fiulu seu l'a datu la scóla, la invetiatura. Sciu ca cea mai mare dorintia alui a fostu, ca se'i lungésca Ddieu dilele vietiei baremu pana atunci, pana candu va potea dá fiului seu crescerea carea se recere in timpul de façia, pentru-ca plecandu elu capulu, se'i póta urmã in locu.“

„Dar Ddieu altmentrenea a voitu; repausatulu nu a potutu avea bucuri'a se'si védia dorinti'a implinita. Ve punu deci la sufletu, iubitoru: dati-ve copii la scóla, éra cátu pentru fiulu repausatulu, carele acum se afla suitu pe câteva cuie ale scarei, carele acum nu are nici tata nici mama, se'i fiti d-vóstra tata si mama, se'lu ajutati, se'lu spriginiti

în cătu va fi de lipsa — si cu mijloce materiali, că se nu'si curme cursulu invetiaturei, pentru-că asia dorinti'a lui, a repausatului, dacă aceea nu s'a potutu implini fiindu elu in viétia, se o afle din momentu implinita, si atunci de acolo ve va binecuvéntá, si darulu, resplat'a si ajutoriulu lui Ddieu va fi si se fia preste voi toti. Aminu."

Aceste sunt passagiele séu partile din cuventarea mea funebrala, tinuta la inmortentarea parochului din Gur'a-rîului, Joanu Manta, inaintea unui publicu numerosu, inaintea mai multoru barbati inteligenti, intre cari si cei siepte preoti inpreuna celebranti. Dacă nu asi fi avutu acea cuventare scrisa, de si numai cu cerus'a, si dacă nu o asi fi cetitu inaintea ascultatoriloru, m'asi fi miratu si nu prea, candu preotulu Ioachimu Munteanu, in reutatea lui, s'ar fi incumetatu a falsificá si a'mi atribui vorbe si sentintie fabricate de elu, cu scopu cá se'si faca merite, calumniandu-me inaintea publicului.

Dar candu acelu preotu nu numai a auditu, ci a si vediutu, pentru-cá a fostu de fačia in bisericá, retrasu in altariu, cumcá fia-care cuventu alu acelei vorbiri funebrali ilu am scrisu pe harthie, in cătu de fia-care cuventu imi potu dá séma, si cá acea cuventare o am tinutu inaintea unui publicu numerosu, precum am disu: nu me potu mirá din destulu de audaci'a si de temeritatea lui, cu care a prezentatu „Telegrafulu romanu“ falsificatulu si calumniile reutatiose, cari acelu „Telegrafu rom.“ si acum cá totudeauna 'iau fostu binevenite. Éta ce scrie „Telegrafulu romanu“ din 25 Septembrie 1879 Nr. 112:

„Gur'a-rîului, in Septembrie 1879.

† Joanu Manta parochu gr. or. in Gur'a-rîului. A pierde in 4 ani 3 preoti, este dorerosu pentru o parochia. Dorerea acésta a simtit'o parochi'a Gur'a-rîului petrecéndu la cele vecínice pe alu treilea preotu in restimpu de 4 ani, pe p. Joanu Manta. Dupa o activitate de 29 ani cá parochu, parintele Joanu Manta, plansu de toti ai sei, rudeni si cunoscuti, adormi in Domnulu la 9/21 Septembrie a. c., si in 11/23 Septembrie fu inmortentatu cu mare ceremonia de 7 preoti, condusi de revss. d. Joanu Hannea, directoru seminariulu si asesoru consistorialulu.

Cu dorere a trebuitu se se observe si la acésta inmortentare doue momente, cari tradédia lips'a de disciplina in biseric'a nóstra.

Inmortentarea s'a facutu fára parochulu, ba cu eschiderea formalá a parochului competentu. Éra in matriculu mortiloru din parochi'a Gur'a-rîului petrecutu fiindu casulu de mórte alu preotulu Joanu Manta sub rubric'a „preotulu ingropatoriu“ este scrisu: J. Hannea m. p. protop. si directoru cu alti 7 preoti.

2. Cuventulu funebralu rostitu de p. J. Hanea s'a prezentatu in form'a unei agresiuni contra parochului actualu Ioachimu Munteanu. Cá o trista dovada estragemu num a i unele passage din cuventarea Santiei Sale.

„Dacă va dá (a datu?) Ddieu cá comun'a acésta „binecuvéntata de Ddieu se aiba preoti cu mai bogate „insusiri sufletesci“ (se intielege: de cătu repausatulu!) „se nu se uite din inaltime la cei cu mai puçine poteri „intelectuale, si se nu imble scormonindu si atftiendu, „ci se lucre pentru binele celu adeveratu alu poporului, „nu stricandu cele ce altii au facutu si au diresu.“²⁾... „In sfersitu nu potu se nu ve atragu atentiunea asupra „unei inpregiurari: Din 3 preoti de ai d-vóstra ati remasu acuma fára de nici unulu, — ba aveti unulu, „inse acésta nu este alu d-vóstra, nu Patí facutu d-vóstra, ci altii vi l'au facutu... Luati „dar ánima si ve ingrigiti, cá la timpulu seu, candu „se va intregi parochi'a, se nu fiti siliti a ve bucurá éراسi de straini. Nu straini de altcum, dar „nu de ai d-vóstra. Ci ve alegeti unulu din sufletulu d-vóstra, din ánim'a d-vóstra, din comun'a d-vóstra, „carele se tina cu d-vóstra.“³⁾ „Si fiindu cá fiulu „repausatulu este pornitu pe calea de a se pregati „pentru preotie, si s'a si suitu pe mai multe cuie....

¹⁾ Alusiune la actualulu parochu Ioachimu Munteanu, carele se bucura de o deplina cualificatiune.

²⁾ Actualulu parochu, in contra caruia sunt inreputate aceste cuvinte, e cunoscutu cá omu zelosu, ce se interessédia de binele celu adeveratu alu bisericiei sale. Prin staruintiele sale a adusu lucrulu acolo, de mai multe pretensiuni active ale bisericiei din Gur'a-rîului pâna acum tare neglese, s'au mai regulatu. Ba a staruintu cá si fostulu protopresbiteru tractualu, p. Joanu Hannea se fia silitu a'si dá ratiociniulu despre manipulara averiloru bisericieci din Gur'a-rîului. Acésta se intielege de sine, a trebuitu se produca sânge reu in debitori si manipulant. Éra cuventatoriulu a sciutu unde lovesce, candu a disu: „se nu imble scormonindu si atftiendu, . . nu stricandu cele ce altii au facutu si au diresu.“

³⁾ Parochulu I. Munteanu nu e nascutu in acésta parochia. Inpregiurarea acésta dá ansa oratorulu, cá servindu-se de inalt'a sa autoritate, se'lu presente poporulu cá pe unu strainu-veneticu, inpusu poporulu, si carele nu se interessédia de binele poporulu, mai multu, nu tine cu poporulu, este vrasmasiu poporulu. — Cine ar fi potutu asteptá atáta imprudentia din partea unui directoru seminariulu si totuodata asesoru alu consistoriulu archidiecepsanu? A provocá pe poporu la neascultare fácia cu preotulu seu, ba indirectu alu provocá la revolta, dovedesce, intre altele, o nemarginita incredere in sine.

„Ve puiu la sufletu si la ánima, cá se ve ingrigiti nu „numai se'i dati spriginu moralu, ci se'lu ajutati pe „fiulu repausatulu de-a dreptulu pentru ajungerea la „scopu,“⁴⁾ si atunci darulu lui Ddieu va fi cu voi, acum „si pururea si in vecii veciloru, aminu.“ z.

Acelu „Telegrafu romanu“ cu acea ocaziune a fostu asia de galantu fácia de mine, in cătu in Nr. 115 mi-a primitu si mi-a publicatu o scurta si indessata replica prin carea, corespondenti'a acum citata din Nr. 112 s'a declaratu si s'a respinsu cá o minciuna si calumnia: dupa care inse acelasi „Telegrafu romanu“ in Nr. 118 ex 1879 publica urmatórele:

Onorata redactiune! D-lu asesoru cons. J. Hanea afla de bine a responde in Nr. 115 „Tel. rom.“ la corespondenti'a subscribulu din Nr. 112 cu terminii: „infamu, minciuna, calumnia, poltronerie, cucuveica nopturna, minciuni infame, calumnii malitiose, „demonne de fabricatoriulu.“ Fatia cu injuraturi, fia chiaru din partea unui dignitariu cá d-lu Hannea, nu stau de vorba. *Constatediu inse cá d-lui Hannea i este imposibilu a negá, cumcá si-a permisu cu volnicie a calcá in pitióre ordinea bisericéscá si a prevaricá in parochi'a Gur'a-rîului in daun'a parochului de acolo si a disciplinei. Ceea ce am raportatu din cuventulu funebralu, d-lu Hannea o néga cu gur'a de jumetate, éra publiculu care l'a ascultatú scie, cá raportulu a fostu fidelu. Cumcá deslusirile coprinse in note inca sunt adeverate, e lucru in parte recunoscutu, si in parte are se se cercetedie si constatedie de cátra organele competente, dela cari asteptamú dreptatea.*

Recunoscu incomoditatea situatiunei pentru d-lu Hannea in respectulu acesta. Faptulu acesta alu d-sale inse nu este celu dintai si fára parechie. Mai sunt casuri, in cari d-sa si-a uitatu de sine si de positi'a sa.

Rogu pe on. redactiune se dee locu si acestoru observari.

Gur'a-rîului in 4 Octobree 1879.

Dacă eu in cele citate am atinsu córd'a reulu care nu numai in Gur'a-rîului, dar dorere! mai preste totu in tóte ramurile societatiei grassédia la noi romanii, cá tinerimea moderna, carea din norocire si fericire — prea de multe-ori pe spesele si din sudorile celoru betrani — se bucura de o cualificatiune mai superióra, séu adeverata reala, séu numai formalá inchipuita; nu numai desconsidera luptele, sacrificiele din trecutu si chiaru si din presentu ale celoru inbetraniti in suferintie; ci de a dreptulu arunca asupra acestora cu tóte noróiele si insultele; apoi óre o cuventare funebrala se fia numai de parada se nu continua ea si invetiaturi, se nu combata reulu tocmai la asemenea ocaziuni? Séu dóra dacă parochulu Ioachimu Munteanu audiendu o combatere cá aceea pronuntiatá in generalu, ar fi simtitu cá se póte aplicá si la elu, cuventatoriulu e de vina? Acelu parochu se nu aiba óre si elu trebuintia de invetiatura; se fia acea invetiatura „agresiune“ asupra lui?

(Va urmá.)

Corespondentie particularie ale „Observatoriulu“.

— Sciausiu (in Banatu) 31 Octobree n. 1880.

Nu va fi fára interessu a face cunoscutu on. publicu cetitoriu procesulu de desvoltare a comuniei Sciausiu, care se afla situata spre médiadi-resaritu dela Lugosiu 18 kilometri in apropiare nemijlocita de Zorlentiulu-mare.

Domnu pamentescu (banatienesce Spahia) in Sciausiu este erariulu. a carui posesiune face aprópe 2300 jugere catastrale a 1600⁰. Acésta posesiune este pusa la vendiare, inse nu la toba, pentru-cá comun'a Sciausiu a inpedecatu acésta, precum se va vedea mai la vale.

Prin legislativ'a Ungariei sunt desemnate mai multe bunuri si drepturi erariali, spre a fi vendute pe vecia (pe aici se dice de mosfa); intre aceste bunuri este si celu din Sciausiu dinpreuna cu dreptulu moraritului. Comun'a de candu exista ea cá atare, totudeauna a fostu avisata la posesiunea acestui bunu. Acésta necessitate provine de acolo, cá bunulu jace in apropiare nemijlocita de comuna, pe care o inchide intr'unu cercu intregu asia, cá locuitorii ei nu potu esi in afara, de cătu numai calcandu pe bunulu erariulu. De aici s'a nascutu acea lipsa neincungiurabila, cá comun'a a luatú acestu bunu totudeauna in arenda, séu cu subarenda, atátu pentru pasiunea viteloru, cátu si pentru cultivare, aflandu-se in complessulu mare cam 400—500 jugere locu bunu de bucate.

Evreii cá speculanti, totudeauna sciú profitá de ocaziune spre a deveni la vre-unu castigu siguru. Asia s'a intemplatú si la Sciausiu. O compania intréga de evrei s'a constituitu spre a pune man'a pe acésta realitate si inca cu ce pretiu? numai cu 16,000 fl. v. se nu platésca adeca nici 8 fl. v. a pentru unu jugeru si se devina domni de pamentu cu dreptu nobilitariu.

Vediendu comun'a sfortiarile jidanesci, a venitú la idea cá nu e lucru bunu se ajunga proprietariu mare

⁴⁾ Indemnarea la filantropie este o frumósa fapta a preotulu. Dar candu acestu indemnú are de macsima „finis sanctificat media“ ce respunsu va dá unu professoru de „moralá“? D-lu cuventatoriu, carele e si professoru de moralá, provóca pe poporu directu la neascultare fácia cu eventualele ordinatiuni ale consistoriulu (din carele de altmintrea si d-sa face parte) in respectulu intregirei acelei parochii.

nise vinituri, cari inainte de 10—15 ani au intratu in comuna cu o corfa pe mana, in care se aflau câteva nimicuri si câteva punti de sdrentie, din cari se compunea tóta averea noului cive; deci a decisu, cá la prim'a licitatiune se faca oferte si comunitatea. Licitatiunea ántaiu érá defipta pe 27 Juliu si pe 27 Augustu a dou'a.

Fiindu comun'a avisata numai cu 10 dile inainte de prim'a licitare si fiindu chiaru timpulu secerisiulu, n'a potutu aduná in pripa intrég'a suma de 1600 fl. v. a. cá vadiu, spre a potea face ofertu. In acésta perplissitate éca Juda se ofere cá salvatoriu si depune restulu cátu mai lipsia. Parerea unor'a érá, cá evreulu numai din acelu motivu a datu ajutoriu comuniei, cá se cunósca cátu este de mare ofertulu aceleia, si dupa aceea se se póta orientá. Asia a si fostu, pentru-cá ofertulu seu si alu altoru companioni a fostu mai mare de cátu alu comuniei. Vediendu comun'a acea insielatiune, a decisu a tentá tóte mijlocele possibile si legale, spre a taiá puntea evreiloru la Sciausiu; deci a trimisu o deputatiune la ministeriulu de finantie, care se faca unu ofertu in urmatoriulu intielesu: „Se'si capitalisedie erariulu venitulu mijlociu pe 5 ani urmatori cu 5%, capitalulu ce va resultá, comun'a ilu va platí in 15 ani, éra licitatiunea se se nimicésca.“ Cu propunerea acésta erau se se presente la ministeriu trei membrii de ai comuniei; acésta s'a intemplatú in 24 Augustu candu sub conducerea intielépta si cu tactu a d-lui advocatu si deputatu cameralu Georgiu Serbu, subscribulu si cu doui tierani a predatu rogarea in scrisu si cu cuventulu, Escel. Sale d-lui ministru de finantie conte Juliu Szapáry. Resultatulu acestoru pasi a fostu, cá inaltulu ministeriu a nimicitu licitatiunea si eruandu venitulu curatu in sensulu propositiunei sosite dela comuna: acesteia 'ia datu voia a se tocmi in privinti'a timpulu de platire cu organele subalterne si pe bas'a pretiulu de estimatiune, care face 30,000 fl. v. a. a inchiaié contractu.

Acuma venitulu capitalisatu cu 5%, dinpreuna cu dreptulu moraritului face intr'adeveru 39,000 fl. v. a. pentru-cá erariulu are de presinte preste 1900 fl. v. a. venitú, éra pentru-cá are sarcini cu manipulara averei, pentru aceea vinu in socotintia drepturile civili si politice, cari sunt inpreunate cu posesiunea.

Mai susu s'a disu, cá comun'a este avisata la posesiunea acésta; deci inchiaindu contractulu, are in idea a depurá capitalulu in urmatoriulu modu: 1. Din complessulu celu mare va dá in arenda 400 jugere de aratu per 6 fl. care aduce unu venitú de 2400 fl. v. a. Pe restulu de pamentu se potu nutri a inabundantia 1300 capete de vite per 2 fl. v. a., care face altu venitú de 2600 fl. v. a. Asia dara unu venitú totalu de 5000 fl. v. a. Acestu metodu in manipulare ilu urmédia acuma arendatori, cari scotu din pung'a sciausieniloru in totu anulu mai bine de 4000 fl. v. a.

Inchiaindu comun'a contractulu de comparare, platierea o va indeplini in 19 ani, scadiendu in totu anulu 4120 fl. v. a. in competintia de interesu cu 8% si parte din capitalu; dupa 18 ani, adeca in anulu ultimu alu 19-lea, va fi datori'a numai cu 1557 fl. v. a. si va deveni proprietaria a unui bunu, din alu carui venitú se voru acoperi tóte spesele comunale, in cătu locuitorii nu voru mai avea de a platí nici-o contributiune comunale.

Remane acuma, cá municipiulu se ia la desbatere caus'a acésta si examinandu-o, se apróbe séu desapróbe unele si altele; éra comun'a este de aceea convingere, cumcá o ocaziune mai binevenita spre a se potea ajutá, nu póte se mai afle, si numai asia se póte face economia nationala, pentru-cá dupa 19 ani, comun'a fára de a mai pune sarcine pe locuitori, devine proprietaria si libera.

Vasilii Deciu.

Sciri diverse.

— (Sibiiu, 8 Nov.) Maj. S. c. et r. a binevoitu a denumi in postulu vacantu de directoru alu academiei de drepturi in Sibiiu pe dn. profesorulu p. ord. dr. Aloisiu Sentz cu veniturile sistemisate pentru acea functiune.

Dilele trecute se facura in comitatulu Sibiiulu si in acésta cetate alegerile intregitórie in corpulu representativu alu municipiulu in loculu celoru esiti la sorti. Nu se póte crede in ce linisce au decursu acelea alegeri. In poporatiunea sasésca totu se mai vedea cevea miscare, éra intre romani se parea cá si cum ei nici nu aru voi a participá la ele, éra anume despre sebesieni se dice cá ar fi cá si cum ar fi ámblatu cu capulu in sacu. Adeca au mersu in acestu comitatu cá si in tóte celelalte ale Transilvaniei, afara de unele casuri cu totulu esceptionali prea puçini se mai interessédia de acésta umbra, de acestu simulacru alu vietiei constitutionale si municipale, éra dupace se va desfiintá definitivu inca si restulu de alegere in functiuni municipale si voru urmá denumirile ministeriali, atunci póte se crésca érba verde in curte si pe scarile municipiulu, cá se o pasca mielusieii.

Cu tóte acestea ministruulu de interne porunci tocma acuma locuitoriloru acestui comitatu, cá in locu de a cumpará nisce case mari ce sunt de vendiare in suburbea Josefu cu vreo 25—30 mii, se inaltie unu palatu scumpu pe loculu deschisu prefacutu de 2 ani incóce in gradina publica.

— (Budgetulu Sibiiulu) pe anul 1881 va fi: venituri 173,798 fl. éra spesele 159,835 fl. prin urmare unu prisosu de 13,963 fl. pentru spes

extraordinarie. Apoi dica cine câte va voi, dara se ne mai numesca din totu coprinsulu Ungariei si alu Transilvaniei inca numai 5—6 comune urbane, cu locuitori dela 19 mii suflete in susu, care se fia in stare de a'si inchiaie, a cum sub sistem'a actuala a dualismului, bilanti'a sa cu unu prisosu, fia si numai de 13—14 mii fl. Preste acestea Sibiulu trece diu punctu de vedere igienicu, in comparatiune cu altele, de cetatea cea mai bine grijita in Transilvani'a. Una'i lipsesce: apa curata de beutu, in proportiunea numerului locuitorilor.

Pana in 8 avuramu totu dile senine, precum se intempla raru in Novembre; de eri incóce nuorosu se plóia.

— (O laudabila intreprindere a damelor romane din Sibiu.) Cu deosebita placere si bucuria inregistramu astadi faptulu, cá Domineca in 7 l. c. unu respectabilu numeru de dame romane din locu, urmandu apelului si invitareii facute din partea d-nei Maria Cosma, s'au adunatu la locuinti'a convocatórei, pentru de a se consultá asupra infiintareii unei Reuniuni a femeiloru romane din Sibiu si giuru. Adunarea constituindu-se in modu provisoriu, si-a alesu de presedinta pe d-n'a Maria Cosma, éra de secretara pe d-n'a Alesandrina Mateiu. Danduse lectura unui proiectu de statute, acesta fu primitu fara discussiune. Dupa ce statutele inaintate la locurile mai inalte voru fi intarite, Reuniunea se va constitui in modu definitivu. Scopulu Reuniunii va fi: infiintarea unei scóle centrale de fete in Sibiu si a unui internatu, a caroru lipsa este atátu de multu simtita in partile acestea.

Din parte-ne felicitamu cu tóta caldur'a pe damele nóstre pentru iniciativ'a luata, le dorimu succesulu celu mai stralucitu si totudeodata le rogamu, cá radicanuse pe o trépta mai inalta a misiunii loru providentiale, se perseveredie cu zelu si constantia pe calea apucata, fara de a se descuragia, séu a stá pe la jumetate calea, in faci'a dificultatoru pe care le voru intimpiná, cu deosebire in primulu stadiu alu organizareii reuniunii ce este a se infiintia. Puçina abnegatiune de sine, multa buna vointia si suntemu siguri, cá damele nóstre isi voru potea ajunge scopulu propusu.

— (Stipendistii „Asociatiunii transilvane.“) In nr. precedentu am publicatu numerulu concurrentiloru la stipendie si ajutórele publicate din partea comitetului Asociatiunii. In siedinti'a dela 4 c. aceste ajutóre s'au acordatu urmatoriloru tineri: a) Stipendiulu de agronomia lui Joanu Bardasiu din Mediasiu; b) de fl. 70 lui V. Radu stud. de a VI reala din Dev'a; c) Galianu de fl. 60 lui Stef. Cicio-Popu stud. in V gim. Clusiu; d) fl. 20 lui Const. Costinu invetiacele de fauraria in Luncoiulu de josu; e) fl. 25 lui Bucuru Filimonu Israilu din Resinari; f) 10 de câte 10 fl. invetiaceiloru: Carabetiu din Cus-

dríor'a, N. Popu din Sibiu, G. Mihaiu din Sibiu, Stef. Barta dto, Joanu Suciú (Orascia), J. Ciontea din Poplac'a, N. Stef. Petru din Ferihazu, P. Sacarea din Talmacelu, D. Fleaca din Mercurea si V. Hertiegu din Siomcut'a-mare. Conferirea stipendiulu de fl. 60 pentru unu asculatoriu de pedagogia s'a amenatu pentru siedinti'a proxima a comitetulu.

— (Junimea romana din Budapest'a), cá in anii trecuti, asia si acuma, a esitu in corpore la cimiteru in diu'a mortiloru, spre a-si depune omagieile la mormentulu lui Emanuilu Gozdsu. Acolo chorulu tinerimei a cantatu „In planulu celu secretu“, dupa care Alesandru Mihailovicu, studente de politehnica, tínu o cuventare ocazionali bine simtita si bine rostita; apoi stipendistii fundatiunii Gozdsu depusera pe mormentu o cununa cu inscriptiunea „Stipendistii lui Gozdsu“; in fine chorulu éra si intóná acelu cantecu de gele. Dl. Demetriu Jonescu, membru alu representantiei fundatiunii, multiami tinerimei pentru acestu actu de pietate. Din acea representantia mai éra de facia si Illust. Sa d-lu Joanu cav. de Puscariu, jude la tribunalulu supremu.

— (Hymen.) Dlu Joanu Lupóe, prof., si d-síor'a Maria Verzariu isi voru celebrá cununi'a in 11 Novembre a. c. in biseric'a gr.-cat. din Naseudu. Ani multi fericiti!

— (Convocare.) La adunarea generale a desp. XX alu Asociatiunii transilv. pentru literatur'a romana si cultur'a poporulu romanu, carea conformu decisiunii adunarii generali din 5 Juniu 1879 in anulu curente se va tínea in comun'a Sancelu la 20 Novembre, adeca in diu'a santiloru Archangeli Michailu si Gavrilu, prin acésta sunt invitati membrii din teritoriulu acestui despartimentu, precum si alti barbati iubitori de progressu. Blasiu, in 7 Novembre 1880.

Constantinu Pappalvi,
directoru.

Domnule Redactoru!

In virtutea legei de presa ve provocu prin acésta a declará aline'a ultima din raportulu „Observatoriulu“ Nr. 84 a. c., dupa care eu asi fi fostu condamnatu la inchisóre de 15 zile, de o reutaciósá scornitura. Gura-riulu, in 28 Octobre 1880.

Alu D-tale

Joachim Munteanu,
parochu.

Preturiile cerealeloru
si altoru obiecte de traiu au fostu la
9 Novembre st. n. in Sibiu:

Grán, dupa cualitati	1 hectolitr	fl. 7.30—8.30
Grán, amestecat	1 „	„ 5.80—6.80
Secara	1 „	„ 5.60—6.—
Papusiou	1 „	„ 2.70—3.10
Ordiu	1 „	„ 3.90—4.30
Ovesu	1 „	„ 1.90—2.30
Cartofi	1 „	„ 1.60—2.—
Mazare	1 „	„ 7.——8.—
Linte	1 „	„ 9.—10.—
Fasole	1 „	„ 5.50—6.50

Auditi, vedeti si mirati-ve!

Marforile de argintu Britania, primite dela o massa concursuala a unei mari Fabrici de argintu Britania, devenite falita, se dau cu ori ce pretiu, sau mai bine disu gratuitu.

Trimitiendu fl. 7.— in bani gata sau cu rambursa ori cine primesce urmatórele 50 obiecte cu a patra parte din valoarea reala, si adeca:

Bucati	6 Cutite de masa	escelente, manunchiu de argintu Britania, cu cutitari adeverat englesescei	Tóte 50 obiecte au costatu mai inainte 25 floreni si costa acum numai floreni 7.—
„	6 Furcutie	de cele mai fine, argintu Britania, dint'o bucata.	
„	6 Linguri de mancare	de argintu Britania, grele si massive.	
„	12 Linguritie de cafea	de argintu Britania, de cea mai buna cualitate.	
„	6 sustitóre de cutite	de argintu Britania, de cea mai buna cualitate.	
„	1 lingura mare de lapte	de argintu Britania, massiva	
„	1 lingura mare de supa	de argintu Britania, grea.	
„	9 Tave de prezentatu,	ciselate fórté finu.	
„	2 sfesnice de masa de salonu	Britania pline de efectu.	
„	1 corfa de páne massiva	de argintu Britania.	

Tóte 50 obiecte sunt fabricate din celu mai finu si celu mai solidu argintu Britania, care este uniculu metalu ce ce esista pe lume, care in veci remane albu si nu se póte deosebi de argintulu adeveratú nici dupa o folosire de 30 ani; pentru acésta garantédia.

Afara de aceste mai sunt:

18 cutite, furcutie si linguri	de argintu Britania, câte 6 bucati tóte 18 la olalta fl. 3.75.
6 linguri mici de cafea	de argintu Britania, mai inainte cu fl. 3.— acum numai cu fl. —.60
1 lingura de supa	„ „ „ „ „ „ 3.— „ „ „ „ 1.—
1 lingura de lapte	„ „ „ „ „ „ 1.50 „ „ „ „ —.50
6 tave	„ „ „ „ „ „ 5.— „ „ „ „ 1.50
6 sustitóre de cutite	„ „ „ „ „ „ 4.50 „ „ „ „ 1.50
1 cutiea de zacharu	„ „ „ „ „ „ 4.— „ „ „ „ 1.20
1 pareche sfesnice mai mari	de „ „ „ „ „ „ 2.— si fl. 3.—
1 clopotielu de masa	de argintu Britania mai inainte cu fl. 4.— acum numai cu fl. 1.60
1 pabaru de oua	„ „ „ „ „ „ —.60 „ „ „ „ —.30
1 pipernitia si salacitia	„ „ „ „ „ „ 2.50 „ „ „ „ —.75
1 Carafine pentru otietu	si oleiu, de argintu Britania mai numsi fl. 3.50 si fl. 4.50
1 uncalta de focu	grea de pusu pe masa, mai inainte fl. 3.— acum numai cu fl. —.95.

Cane de cafea si tea à fl. 2, 2.50, 3, 4; clesce de zacharu à cr. 35, 50, 80, fl. 1; cutii de zacharu à 2.80; ,presaratoriu de zacharu à cr. 25, 40, 75, 90, fl. 1; carafine de otietu si oleiu à fl. 2, 4; cutii de untu à cr. 75, 95, fl. 1.70, 2.80, 3.25, 4.— inca si alti articuli nenumarati.

Cá dovada, cá anunciulu meu

nu este insielatoria,

me deobligu prin acésta in publicu, daca marfa nu convine, a o rentóce: fara nici o greutate. Indreptu la epistolele de multiamita ce mi-au venitu, si pe cari imi voi permite ale publica successivu. — Cine doresce deci a primí pe banii sei o marfa buna si solida si nu lapedatura, se se adressedie numai cátra

A. Fraiss,
Vien'a, Rothenthurmstrasse 9, vis-à-vis de palatulu archiepiscopescu.

Publicatiunea

Institutulu de creditu si de economii „Albin'a“ in sensulu articolulu de lege XXXVI din anulu 1876 §. 29.

1. Sum'a scrisuriloru fonciari puse in circulatiune si inca netrase la sorti face, cu diu'a de 31 Octobre 1880 fl. **165,800** in valuta austriaca.

2. Pretensiunile institutulu de inprumuturi hipotecari, care servescu de coperirea acestoru scrisuri fonciari, sunt de fl. **165,817.17** in valuta austriaca.

3. Valórea hipoteceloru luate de basa la susunumitele inprumuturi hipotecari, e de fl. **893,560.61** val. austr.

4. In sensulu §. 97 din statute, fondulu specialu pentru asigurarea scrisuriloru fonciari este de fl. **214,758.82** v. a.; acesta este indusu in contu separatu si este plassatu in escomptu de schimburi si in efecte publice.

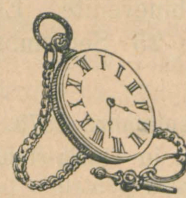
Sibiu, in 1 Novembre 1880.

(43)

Directiunea.

(41)

5—24

Numai odata

se ofere ocasiune asia de favorabila, de a procura unu orologiu escelentu, cu jumetate pretiulu.

DESFACERE

grandiósá.

Raporturile politice, care s'au ivitu in intregu continentulu Europei, n'au lasatu neatinsa si Elveti'a. Consecenti'a a fostu emigrarea lucratoriloru in masse, care a periclitatu existenti'a fabriceloru. Si fabric'a representata de noi, care e cea dintai si cea mai insemnata fabrica de orológe, a inchisu de o cam data fabricarea sa, incredintiandu-ne pe noi cu vendiarea fabricatoru sale. Aceste asia numitele **orológe-de-buzunariu-Washington**, sunt cele mai bune de pe lume, sunt fórté elegantu gravurate si inrumsetiate si lucrate dupa sistem'a americana.

Tóte orológele sunt repassate (examinate) pe secunda si garantamu pentru fiecare 5 ani.

Cá dovada a garantiei sigure si a soliditatii celei mai severe, ne obligamu prin acesta in publicu, cá suntemu gata a reprimi si schimba fiecare orologiu, ce nu convine.

1000 remontoire de buzunariu, fara cheie de intorsu la tórta, cu mantela de cristalu, regulate cu acuratetia estrordinara pe secunda; afara de acésta aurite prin electrogalvanismu nou, dinpreuna cu lantiu si medalionu etc., pretiulu de mai inainte fl. 25, acum numai fl. 10.20 de unulu.

1000 ancore esemplarie de lucsu din nicol-argintu, pe 15 rubinuri cu cadranuri in emailu, aretoru de secunde, sticla lata de cristalu, mai inainte cu fl. 21, acum numai fl. 7.25 de unulu, tóte repassate pe secunda.

1000 orológe-cilindre inrumsetiate in capsula de nicol-argintu, cu sticla lata de cristalu, pe 8 rubinuri fórté finu repassate, dinpreuna cu lantiu, medalionu si cutie de catifea, mai inainte fl. 15, acum numai fl. 5.60 unulu.

1000 orológe ancore de argintu veritabilu de 13 loti, probatu de oficiulu monetariu e. r. pe 18 rubinuri, afara de acésta aurite prin electricitate, fórté finu regulate. Orológele au costatu mai inainte fl. 27 acum numai fl. 11.10 unulu.

1000 orológe remontoire-Washington de buzunariu, din argintu greu si veritabilu de 13 loti, probatu la oficiulu e. r. de punciare, pe langa garantia severa, repa-sate pe secunda, cu mecanismu de nicol asia, incátu orológele aceste n'au nici candu lipsa de reparatura. Orológele aceste au costatu mai inainte fl. 35 si astadi se capeta cu pretiulu fabulosu de eftinu numai cu fl. 16. Afara de acésta langa fiecare orologiu se da gratuitu unu lantiu, medalionu si cutie de catifea.

1000 orológe pentru dómne, de aur veritabilu, cu 10 rubinuri, mai inainte cu fl. 40, acum cu fl. 20.

1000 orológe remontoire de aur veritabilu pentru domni sau dómne, mai inainte cu fl. 100 acum cu fl. 40.

650 orológe de parete cu incadratura de emailulu celu mai finu si cu mecanismu de sunatu, mai inainte cu 6 acum cu fl. 3.75 unulu repassatu.

650 orológe desteptatóre, cu aparatu de larma, fórté finu regulate, aplicabile si cá orológe pe masa de scrisu, mai inainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 pendule cu lucru fórté finu de sculptura in casulii inalte gotice de lemmu, de intorsu in fiecare a opt'a di, regulate finu pe secunda, fórté frumóse si imposante; de óre-ee unu astfelu de orologiu si in 20 de ani mai are pretiu indoitu, se nu lipsesca astfelu de orologiu din nici o familia, mai cu sama pentru cá astfelu de piesa de cabinetu este decoru in fiecare locuinta. Orológele aceste costau mai inainte fl. 35, acum numai fabulosulu pretiu excepcionalu de eftinu de fl. 15.75 unulu.

Comandandu cine-va orológe pendule, are se adauge si o arvuna.

Adress'a:

Desfacere de orológe

Fabriciei de orológe Fromm.
Vien'a, Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Editoru si redactoru responsabilu: G. Baritiu.

Tipariulu lui W. Kraft.